

Акцентуация

надмірна вираженість окремих рис характеру, що проявляється у виборчій вразливості людини по відношенню до певних ситуацій і стимулів.

Апперцепція

залежність сприйняття від минулого досвіду, змісту психічної діяльності людини та його індивідуальних особливостей.

Батарей спеціальних здібностей

групи тестів, що вимірюють відносно незалежні особливості індивідів, в сукупності сприяють успішному здійсненню певної діяльності.

Бесіда

метод збору первинних даних на основі вербальної комунікації. При дотриманні певних правил дозволяє отримати надійну інформацію про події минулого і сьогодення, про стійкі схильності, мотиви тих чи інших вчинків, про суб'єктивні стани.

Валідність

комплексна характеристика, що включає, з одного боку, відомості про придатність методики для вимірювання того, для чого вона створена, а з іншого боку, інформацію про те, яка її дієвість, ефективність, практична корисність.

Валідність дискримінантний

виявлення відсутності зв'язку діагностичної методики з методиками, які мають інше теоретичну підставу.

Валідність конвергентна

встановлення ступеня зв'язку діагностичної методики зі спорідненими методиками.

Валідність по одночасності

встановлення відповідності результатів діагностичної методики зовнішнього незалежного критерію, що відбиває стан діагностується особливі в момент проведення дослідження.

Валідність за змістом

ступінь відповідності змісту завдань діагностичної методики вимірюваної області психічних властивостей.

Валідність ретроспективна

встановлення відповідності результатів діагностичної методики зовнішнього незалежного критерію, що відбиває події або стан якості в минулому.

Вибірка стандартизації

група людей, на якій здійснюється стандартизація методики.

Діагноз психологічний

результат діагностичного обстеження, психологічне висновок, спрямоване на опис і інтерпретацію виявлених індивідуально-психологічних особливостей человека і призначене для практичного застосування з метою консультування, прогнозу певних досягнень або поведінки, організації корекційної або розвиваючої роботи, розробки рекомендацій та інших видів використання, які визначаються завданням психодіагностичного обстеження.

Діагностика міжособистісних відносин

діагностика, спрямована на виявлення стихійно складаються неформальних відносин у групі постійно спілкуються один з одним людей.

Дисиміляція

свідоме прагнення приховати свою хворобу, неблагополуччя і їх симптоми, проявляється в певних діях.

Диференціальна Психометрія

технологічно-методична дисципліна, що стосується вимірів Індивідуальних відмінностей між людьми за здібностями, когнітивних функцій, мотивів, емоційних особливостей та

ін Обґрунтовує вимоги, яким повинні задовольняти психодіагностичні методики, процедуру їх розробки і застосування.

Досягнення мотивація

один з різновидів мотивації, пов'язана з потребою індивіда добиватися успіхів у діяльності та уникати невдач.

Ідеографічний підхід у психодіагностики

спрямованість діагностичного обстеження на опис і пояснення особистості як складного цілого з урахуванням її індивідуальної своєрідності, унікальності.

Інтелект

відносно стійка структура розумових здібностей індивіда, які проявляються в різних сферах практичної та теоретичної діяльності.

Інтелект тестовий (психометричний)

характеристика індивіда, що виявляється в успішності Виконання тесту (тестів) інтелекту; визначається величиною IQ.

Інтерв'ю

що проводиться за певним планом бесіда, що передбачає прямий контакт інтерв'юера з респондентом (опитуваних).

Інтроспекція

метод дослідження і пізнання людиною своїх думок, образів, почуттів, переживань та інших актів власної активності.

Комп'ютерні методики

методики, які передбачають збір діагностичних результатів в режимі діалогу людини з комп'ютером.

Конструкт особистий

суб'єктивні (особисті) шкали людини, біполярний розрізняє ознака, яким індивід активно користується для оцінки об'єктів, для побудови образу навколишнього світу.

Контент-аналіз

аналіз змісту різних видів мовної продукції, матеріалів і документів (зокрема, протоколів проєктивних методик, діагностичних інтерв'ю і т.п.) шляхом підрахунку частоти появи певних ключових елементів або кодифікованих ознак (наприклад, певних понять, суджень, образів і т.п.), що реєструються відповідно до завдань дослідження.

Контрольний список прикметників

перелік передбачуваних характеристик об'єкта оцінки, виражених у формі прикметників і розташованих в алфавітному порядку, серед яких випробуваному слід відзначити ті, які, на його думку, відносяться до предмета оцінки.

Конфіденційність

одна з етичних норм роботи психодіагноста, зобов'язання нерозголошення інформації, отриманої від випробуваного, або обмеження її розповсюдження колом осіб, про який випробуваний був заздалегідь поінформований.

Корекція розумового розвитку

виправлення окремих дефектів мислення, що проявляються як в недосконалоості деяких розумових операцій і вмінь, так і в неволодіння змістовною стороною мислення.

Корекційно психодіагностичної методики

можливість методики вказати перспективи та основні шляхи корекції розумового розвитку індивіда, обстеженого з її допомогою.

Коефіцієнт інтелектуальності

кількісний показник тесту інтелекту, який вказує на успішність його виконання випробуваним в порівнянні з вибіркою, на якій відбувалася стандартизація тесту.

Креативність

особливий вид здібностей, які проявляються в успішності творчої діяльності.

Лабільність нервової системи

властивість нервової системи, що виражається у швидкості виникнення і зникнення

нервових процесів.

Малоформалізовані методики

методики, що не мають строго визначених правил використання. Вони більшою мірою ґрунтуються на професійному досвіді, психологічній інтуїції самого психодіагноста.

Метод спостереження

навмисне та цілеспрямоване сприйняття, зумовлене завданням дослідження.

Наукове спостереження

спостереження, що здійснюється на основі продуманого плану, ретельної попередньої підготовки. Характеризується постановкою проблеми, вибором ситуацій для спостереження, визначенням психологічних якостей або особливостей поведінки, які повинні стати об'єктом спостереження, розробленою системою фіксації та запису результатів.

Надійність

точність психодіагностичних вимірювань, а також стабільність і стійкість їх результатів по відношенню до дії різних сторонніх факторів.

Номотетический підхід у психодіагностики

спрямованість психодіагностичного обстеження на оцінку особистості за допомогою стандартного набору рис з метою визначення її подібності з іншими людьми, для того щоб виявити, як в психіці окремої людини виявляються загальні закономірності.

Опитування

стандартизована процедура отримання інформації, що полягає в пред'явленні випробуваному питань у письмовому вигляді і заснована на певному способі інтерпретації його відповідей.

Рухливість нервової системи

властивість нервової системи, що характеризується швидкістю зміни нервових процесів, а також швидкістю їх руху.

Прагматична валідізація методики

перевірка методики з точки зору її практичної ефективності, значущості, корисності; доказ, що вимірюється властивість проявляється в певних життєвих ситуаціях, у певних видах діяльності.

Проективна техніка

група методик, призначених для діагностики особистості. Для них характерний глобальний підхід до оцінки особистості, а не виявлення окремих її рис. Найбільш істотною ознакою є використання в них невизначених стимулів, які випробуваний повинен сам доповнювати, інтерпретувати, розвивати і т.д. При цьому відбувається проекція (перенесення) психічних властивостей випробуваного на матеріал завдання, що дозволяє виявити його приховані особистісні особливості.

Професіографія

складання професіограми, тобто виділення сукупності психологічних і психофізіологічних характеристик, потрібних для успішного оволодіння професією та роботи в ній, на основі психологічного вивчення професій.

Процентіль

відсоток випробуваних з вибірки стандартизації, які отримали рівний або нижчий бал, ніж бал даного випробуваного. Психологічна діагностика
наука про конструювання методів оцінки, виміру, класифікації психологічних і психофізіологічних особливостей людей, а також про використання цих методів в практичних цілях.

Психологічна діагностика - Наука і практика постановки психологічного діагнозу (А. А. Бодальов, В. В. Столін)

Психологічна готовність до шкільного навчання

комплекс психічних якостей, необхідних дитині для успішного початку навчання в школі.

Психометрія

область психологічної діагностики, пов'язана з теорією і практикою вимірювань у психології. Виступає як методологічна дисципліна, що обґрунтовує вимоги до вимірювальних психодіагностичних методів.

Псіхосемантика

область досліджень психології, що вивчає будову, функціонування і розвиток індивідуальної системи значень людини, яка опосередковує процеси сприйняття, пам'яті, мислення та ін

Психосемантична методи діагностики

особлива група методів, спрямованих на вивчення індивідуальної свідомості особистості за допомогою аналізу індивідуальних систем значень, що функціонують в повсякденній свідомості, через призму яких відбувається сприйняття суб'єктом себе та оточуючих людей.

Психофізіологічні методики

особливий клас психодіагностичних методів, що виявляють природні особливості людини, зумовлені основними властивостями його нервової системи. Індивідуальні відмінності, зумовлені властивостями нервової системи, не зумовлюють психічного змісту. Вони знаходять свій вияв у формально-динамічних особливості психіки та поведінки людини (у швидкості, темпі, витривалості, працездатності, завадистості та ін.)

Репертуарні решітки

особливий клас методик для вивчення системи індивідуальних уявлень, в якому в процесі діагностування відбувається заповнення матриці (решітки) суб'єктивними оцінками певної, запропонованої психологом групи об'єктів (елементів).

Репрезентативність

представленість властивостей більш широкого багатьох об'єктів у властивостях підмножини.

Репрезентативна вибірка

вибірка випробовуваних, імовірнісні властивості якої повинні співпадати або бути близькими до властивостей генеральної сукупності.

Рестандартизація

експериментальне дослідження, спрямоване на перегляд тестових норм, що проводиться найчастіше внаслідок перенесення методики в соціокультурну середу, відмінну від тієї, для якої методика розроблялася, або через старіння методики.

Рефлексія

процес самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів і станів.

Властивості нервової системи

природні, вроджені особливості нервової системи, що впливають на формування індивідуальних форм поведінки і деяких індивідуальних розходжень здібностей і характеру.

Семантичного диференціала метод

один із способів побудови суб'єктивних семантичних просторів, в якому вимірювані об'єкти (поняття, зображення, окремі предмети і т. п.) оцінюються за рядом біполярних градуальних шкал, полюси яких задані за допомогою антонімів. Розробтан в 1955 р. групою американських психологів на чолі з Ч. Осгуд.

Сила нервової системи

властивість нервової системи, що характеризує її функціональну витривалість, або працездатність.

Соціальна бажаність

прагнення випробуваного давати про себе соціально схвалюємо, бажану інформацію, що приводить до помилок у постановці психологічного діагнозу.

Соціально-психологічний норматив

система вимог, які суспільство висуває до психічного розвитку кожного з його членів; поняття введено К.М. Гуревичем.

Соціометрія

метод вивчення структури групи шляхом взаємних оцінок, які дають члени групи один одному за різноманітними критеріями.

Здібності

індивідуально-психологічні особливості, що визначають успішність виконання діяльності або ряду діяльностей, не зводяться до знань і навичок і зумовлюють швидкість і легкість їх придбання.

Здібності загальні

здібності, що забезпечують успішність ряду основних, провідних форм людської діяльності.

Здібності спеціальні

індивідуально-психологічні особливості, що забезпечують успішність виконання окремих конкретних видів діяльності (музичній, математичної, організаторської і т. д.).

Стандартизація

уніфікація процедури проведення і оцінки виконання діагностичного випробування.

Статистична норма

середній діапазон значень на шкалі вимірюваного властивості. Нормою є близькість значень до показника, який характеризує статистично середнього індивіда. При нормальному розподілі статистична норма описується як середнє плюс / мінус сигма, або стандартне відхилення.

Теоретична валідація методики

доказ, що методика вимірює саме те властивість, якість, яку вона за задумом дослідника має вимірювати.

Тести

стандартизовані і зазвичай короткі і обмежені в часі випробування, призначені для встановлення кількісних і якісних індивідуально-психологічних розходжень між людьми.

Тести досягнень

тести, спрямовані на оцінку засвоєння випробуваним конкретних знань, умінь і навичок, придбаних у результаті певного курсу навчання або тренування.

Тести інтелекту

особливий клас тестів, спрямованих на вимірювання і оцінку загального рівня когнітивного розвитку індивідів при вирішенні ними широкого кола розумових задач.

Тести креативності

тести, спрямовані на виявлення деяких факторів творчих досягнень, що відносяться до таких параметрів мислення, як гнучкість, швидкість, оригінальність, винахідливість.

Тести критеріально-орієнтовані

особливий тип тестів, призначених для визначення змісту діяльності індивіда та рівня його досягнень по відношенню до об'єктивного критерію (наприклад, до потреб певних навчальною програмою).

Тести здібностей

тип методик, призначених для оцінки можливостей індивіда в оволодінні знаннями, навичками, вміннями в різних областях математики, техніці, літературі, в різноманітних видах художніх діяльностей.

Тести моторних здібностей

тести, призначені для вимірювання та оцінки моторних характеристик, таких як точність і швидкість рухів, спритність рухів, координація і темп рухових реакцій, точність розподілу м'язового зусилля при вирішенні рухових завдань.

Тести професіоналізовані здібностей

тести, що виявляють індивідуально-психологічні особливості, що сприяють успішному

виконанню певних видів діяльності (художньої, музичної, канцелярською та ін.)

Тести, вільні від впливу культури,

тести інтелекту, що розроблялися з метою виключити вплив культурних розходжень випробуваних на результати виконання.

Тести сенсорних здібностей

тести, призначені для вимірювання та оцінки особливостей сенсорної сфери психіки (відчуттів і сприйняття).

Тести технічних здібностей

тести, спрямовані на вимірювання і оцінку психологічних особливостей, які проявляються в роботі з обладнанням та окремими взаємодіючими механізмами; найчастіше під цими особливостями маються на увазі технічне мислення і технічна обізнаність.

Формалізовані методики

це такі групи методик, в основі яких лежить дотримання досить суворих і сформульованих в явній формі правил. Для них характерні певна регламентація процедури випробування (точне дотримання інструкцій, строго певні способи пред'явлення стомлений матеріалу, невтручання дослідника в діяльність випробуваного та ін), стандартизація (встановлення однаковості проведення обробки і представлення результатів діагностичних експериментів), надійність і валідність.

Чорта особистості (диспозиція)

внутрішня, відносно стійка схильність індивіда до певної поведінки у певному класі ситуацій, що складається в силу певних потреб, мотивів, інтересів, схильностей, установок.

Шкалювання

метод винесення суб'єктивних оцінок об'єкта за якимось ознакою з використанням шкал, утворених за допомогою числових, словесних або графічних градацій.

Шкалювання багатовимірне

процедури кількісно-статичної обробки суб'єктивних оцінок, що дозволяють враховувати одночасно не один параметр одного стимулу, а безліч параметрів багатьох стимулів.